

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

СЛАВЯНСКА ФИЛОЛОГИЯ

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Д	3	4	5
---	---	---	---

Дисциплина:

История на словашката литература – IV част

Преподавател: доц. д-р Добромир Григоров

Асистент: гл. ас. д-р Тиха Бончева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	60
	Семинарни упражнения	60
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		120
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект (курсова работа)	60
	Учебна екскурзия	

	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	80
Обща извънаудиторна заетост		150
ОБЩА ЗАЕТОСТ		270
Кредити аудиторна заетост		4
Кредити извънаудиторна заетост		5
ОБЩО ЕКСТ		9

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
2.	Тестова проверка/колоквиум	20%
3.	Изпит (с представяне на курсова работа)	60%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът по история на словашката литература – IV част е фокусиран върху нова и най-нова словашка литература от средата на 40-те до 90-те години (включително). Акцент на курса са ключови текстове, съставлящи картината както на официалната литературна продукция в тоталитарна Чехословакия, така и самиздатските или позволените от цензурата, и официално издадени, книги от края на 40-те години на века насам. Методологически курсът стъпва на рецептивната естетика („Поетика и херменевка“ в Констанц), теорията на постмодерната култура и словашката компаративна школа в Нитра. Интерпретацията на литературните произведения се опира на близкото четене, вписано в разграничението между литературен процес и литературен живот.

В рамките на семинарните занятия се коментират емблематични творби, чиито интерпретации допълват набелязани по време на лекциите проблеми и тенденции.

Предварителни изисквания:

Студентите следва да познават словашката културна митология, на която се опира немалка част от включения в програмата литературен материал, и която многократно е актуализирана и преосмисляна в словашки контекст. На второ място се очаква студентите да владеят достатъчно добре словашки език, за да четат в оригинал немалка част от подбраните произведения, които остават непреведени на български език. На трето място студентите следва да покажат опит в интерпретацията на литературни произведения, придобит в рамките на предходните литературно-исторически академични курсове.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Очаквани резултати:

Основна задача е коректната реконструкция на културната и литературната среда, в която се създават включените литературни произведения. Студентите следва да могат да упражняват уменията си да контекстуализират художествени текстове в актуалната литературна ситуация и социокултурна среда. Усвояването на знания за тоталитарната култура в Чехословакия могат да послужат на студентите при разчитането на българския литературен контекст след 1944 г., чието осмисляне може да се определя както от сходствата по аналогия, така и от разликите, обусловени от културно-историческото наследство на Централна и Източна Европа.

Учебно съдържание**Лекции**

№	Тема (лекции):	Хорариум
1.	Новият облик на образователната система и социалната роля на литературата в общественно-политическите дебати от последните седмици на Втората световна война. Правителствената програма в Кошице от април 1945 г. Словашката гледна точка върху новото федеративно устройство на културните институции.	4 ч.
2.	Първите художествени и обществени рефлексии на войната и новият наратив за доминацията на антифашистката съпротива преди 1945 г. Емигрантската вълна след 1945 г.	4 ч.
3.	Одържавяването на лявата политическа идеология и новата художествена доктрина на социалистическия реализъм.	4 ч.
4.	Голямата война и Словашкото национално въстание в литературата. Епичната възхвала на героизма в романа. Владимир Минач, Франтишек Хечко, Иван Куси.	4 ч.
5.	Отношението между частната история на обикновения човек и епическото изображение на голямата История. Актуализирането на отношението епика-лирика в литературата. Франтишек Швантнер, Ладислав Мнячко.	4 ч.
6.	Златното десетилетие на 60-те години: как се случва политическата и социо-културната либерализация.	4 ч.

	Актуализирането на авангардните течения от междувоенната литературна ситуация.	
7.	Дебютните поетични книги на Мирослав Валек (1959-1965). Възкресяването на Ладислав Новомески в литературния живот през 60-те години. Противоречието между обществения ангажимент на поета и неприкосновеността на поетическия изказ (М. Валек).	4 ч.
8.	Промените в литературния живот след 1968 г.: зависимостта на литературата от доминиращата политическа идеология.	4 ч.
9.	Литературата на словашкия самиздат. Късните текстове на Доминик Татарка. Писането като форма на вътрешна емиграция и духовно самосъхранение. Писането като дар, който не налага обществени отговорности: творчеството на Винцент Шикула и Янко Силан.	4 ч.
10.	Търнавската поетическа група: Л. Фелдек, Ян Ондруш, Ян Стахо, Йозеф Микалкович. Програмната роля на детския поглед в поезията и неговата художествена реализация.	4 ч.
11.	Поетичната група на т. нар. самотни бегачи. Иван Лаучик, Петер Репка, Иван Щръпка. Манифести и художествена практика.	4 ч.
12.	Проблематичната (не)съотнесимост между официозната, емигрантската и самиздатската литература.	4 ч.
13.	Може ли 1989 г. да се мисли като повратна дата за поколението на дебютантите от 60-те години (Д. Митана, П. Виликовски, Ян Йоханидес и др.)?	4 ч.
14.	Рефлексите на постмодерната култура в словашка среда. Многогласието в литературния живот и литературния процес след 1989 г. Ян Йоханидес, Камил Петерай, Мариа Баторова, Вацлав Панковчин и др.	4 ч.
15.	Метаморфозите на авторската фигура в текста: прозата на Максим Маткин, Павол Ранков и др. Носталгията по психологическата проза: дебютите на Ивана Добракова, Светлана Жухова и др.	4 ч.

Семинарни занятия

№	Тема (упражнения):	Хорариум
1.	Литература след 1945г. Поколенческият роман „Червено вино“ от Франтишек Хечко.	4 ч.
2.	Темата за войната и Словашкото национално въстание. Романите „Smrt' chodí po horách“ на Владимир Минач и „Смъртта се нарича Енгелхен“ на Ладислав Мнячко.	4 ч.
3.	Социалистически реализъм. Поезията на Войтех Михалик „Plebejská košeľa“ и Ян Костра („Za ten máj“, „Javorový list“).	4 ч.
4.	Алтернатива на канона. Прозата на Доминик Татарка („Démon súhlasu“; „Prútené kresla“).	4 ч.
5.	Особености на прозата през 60-те години. Промени и експеримент. Ярослава Блажкова („Nylonový mesiac“). Ян Йоханидес („Súkromie“).	4 ч.
6.	Поезия извън схематизма. Милан Руфус („Až dozrieme“; „Zvonu“). Мирослав Валек („Dotyky“; „Milovanie v husej koži“); Завръшането на Ладислав Новомески през 60-те години Стихосбирките. „Vila Tereza“; „Stamodtiaľ a iné“.	4 ч.
7.	Поезията на Търнавската група. Л. Фелдек, Ян Стахо, Ян Ондруш, Йозеф Михалкович.	4 ч.
8.	Героят от периферията. Винцент Шикула „С Розарка“ Антон Хикиш „Nad'a“.	4 ч.
9.	Литературната група на „самотните бегачи“. Иван Лаучик, Петер Репка, Иван Щърпка.	4 ч.
10.	Проза от 70-те години. Телесният свят при Душан Митана („Psie dni“; „Patagónia“) и Д. Душек („Strecha domu“; „Oči a zrak“).	4 ч.
11.	Семейната хроника. Романите на Ладислав Балек („Акации“) и Петер Ярош („Хилядолетната пчела“).	4 ч.
12.	Промени в литературния процес след 1989г. Постмодернизъм. Прозата на Душан Митана („Словашки	4 ч.

	<i>покер“). Павел Виликовски („Кон на етажа“; „Зелен е...“). Ян Тужински („Билјард на покрива“).</i>	
13.	Словашката проза от 90-те години. Фигурата на автора и историческите теми. Романите на Максим Маткин („Среднощен дневник“). Павол Ранков („Случи се на първи септември“.)	4 ч.
14.	Развитие на поезията след 1990г. Асоциативност и сензитивност при Петър Мачовски, Камил Петерай, Йозеф Урбан, Мила Хаугова.	4 ч.
15.	Жанрът на разказа в словашката литература през 90-те години. Михал Хворецки, Бала (Владимир Бала), Яна Бенъова.	4 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Ранната проза на Доминик Татарка
2.	Словашкото национално въстание в литературата
3.	Златното десетилетие на 60-те години: как се случва политическата и социо-културната либерализация
4.	Ладислав Мнячко
5.	Дебютните поетични книги на Мирослав Валек
6.	Поезията на Милан Руфус
7.	Литературата на словашкия самиздат. Отношението между официозната, емигрантската и самиздатската литература
8.	Поетика на словашкия литературен постмодернизъм. Литературната ситуация след 1989 г.
9.	Отношението между хипертекста и класическия текст на книгата. Жанровата синкретичност в книгите на Максим Маткин
10.	Дискусията върху бъдещата ориентация на (чехо-)словашката култура и литература след Втората световна война

Библиография

Основна:

- V. Marčok a kol. *Dejiny slovenskej literatúry III. Cesty slovenskej literatúry druhou polovicou XX. storočia*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2006 (2. vyd.) ()
Slovenská literatúra po roku 1989. Literárne informačné centrum: Bratislava, 1997 (kolektív).
- O. Čepan. *Literárne dejiny a literárna veda (Výber z diela III, zostavil M. Šútovec)*. Bratislava: VEDA, 2002.

Избрана допълнителна литература (подредена тематично):

Обща

- Krausová, N. *Rozprávač a románové kategórie*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1972
- Melicher, J. *Zamlčovaná literatúra*. Nitra: ÚLKМ, 1995
- Matejov, F. *Matuška, Tatarka, Hamada*. Bratislava: SAP – Slovak Academic Press, 2020
- Mikula, V. *Od baroka k postmoderne*. Levice: Vydavateľstvo L.C.A., 1997
- Mikula, V. *5 x 5 a iné kritiky*. Levice: Vydavateľstvo L.C.A., 2000
- Petrík, V. *Desaťročie nádeji a pochybností*. Bratislava: Kalligram, 2000
- Rakús, S. *Próza a skutočnosť*. Bratislava: Smena, 1982
- Domínik Tatarka – spisovateľ vo víre doby*. Bratislava: Ústav pamäti národa, 2019
- Svoradová, V. *Osobnosti slovenskej literatúry v interkultúrnych kontextech*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2022
- Števíček, J. *Dejiny slovenského románu*. Tatran: Bratislava, 1988.
- Šútovec, M. *Romány a mýty*. Tatran: Bratislava, 1982.
- Zajac, P. *Tvorivosť literatúry*. Slovenský spisovateľ: Bratislava, 1990.
- Zajac, P. *Pulzovanie literatúry*. Slovenský spisovateľ: Bratislava, 1993.
- Zambor, J. *Interpretácia a poetika (O poézii slovenských básnikov 20. storočia)*. AOSS: Bratislava, 2005.

Литературата от 40-те години

- Bátorová, M. *Roky úzkosti a vzopätia*. Bratislava: Causa editio, 1992.

Естетика на социалистическия реализъм

- Lauček, A. *Výrobný román. Literatúra deformovaná schémou a dogmou*. Námestovo, 2018
Literatúra na rázcestí (záznam diskusie o literárnej situácii v rokoch 1945-1950, na ktorej sa zúčastnili M. Bakoš, M. Hamada, K. Rosenbaum, S. Šmatlák a D. Tatarka) // Slovenské pohľady LXXX, č. 5.
- Mikula, V. *Socialistický realizmus v slovenskej poézii*. Bratislava, 2017.
- Od slovo k činům (Sjezd československých spisovatelů)*. Praha: Orbis, 1949.
- Umenie v službách totality 1948 – 1956 (Sondy do problematiky)*. Bratislava: VEDA, Ústav pre slovenskú literatúru SAV (kolektív), 2001.

Търнавска група

Feldek, Ľ. *Prekliata Trnavská skupina*. Bratislava: Kolimbus, 2007.

Turčány, V.. *Nástup mladej básnickej generácie na konci päťdesiatych a šesťdesiatych rokov*
// Slovenská literatúra XXII, 1975, č. 6.

Bokníková-Thótová, A. *Trnavská skupina – konkretisti*. Bratislava: Kalligram, 2006.

Групата на самотните бегачи

Kasarda, M. *Osamelí bežci (Správy zo súkromia)*. Levice: L.C.A., 1996.

Mikšík, M. *K jasu a tiesni mierim*. Bratislava: LIC, 2020.

Laučík, Iv. *Sme (stále) príbuzní na začiatku*. Levoča: Modrý Peter, 2021.

Дата:

8.5.2024 г.

Съставили:

доц. д-р Добромир Григоров

гл. ас. д-р Тиха Бончева

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.